

Міністерство освіти і науки України

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра політичних наук і права
Центр соціально-політичних досліджень «Politicus»

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА
ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ
ТА ШЛЯХИ МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 р.

м. Одеса

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО»
КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК І ПРАВА
ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ «POLITICUS»**

**X ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
з міжнародною участю**

**СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ТА ШЛЯХИ
МОБІЛІЗАЦІЇ РЕСУРСІВ**

30 квітня 2026 року

м. Одеса

УДК 321(477)(063)

DOI: <https://doi.org/10.24195/UkrainianState2026-10>

*Рекомендовано до друку Вченою радою Університету Ушинського
(протокол від 28 травня 2026 року № 14)*

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Рецензенти:

Кокорев О. В., доктор політичних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри журналістики, соціальних комунікацій і ІТ-права Державного університету Інтелектуальних технологій і зв'язку.

Петінова О. Б., доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософських і соціологічних студій та соціокультурних практик ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Організаційний комітет конференції:

Наумкіна С. М. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Музиченко Г. В. – проректор з наукової роботи, доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Гедікова Н. П. – доктор політичних наук, професор, професор кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Проноза І. І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Каменчук Т. О. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Університету Ушинського;

Таску-Ставре М. – доктор політичних наук, професор, професор Бухарестського університету (Румунія);

Хевцуріані А. – доктор наук у сфері міжнародних відносин, професор факультету права та міжнародних відносин, Грузинський технічний університет (Грузія).

У збірнику матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів» представлено результати наукових досліджень науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, молодих науковців та практиків із вітчизняних і зарубіжних закладів вищої освіти та наукових установ, об'єднаних прагненням до осмислення актуальних викликів державотворення, суспільного розвитку та післявоєнної відбудови України.

Матеріали збірника охоплюють широкий спектр актуальних проблем сучасної політичної, правової, економічної та соціогуманітарної науки. У наукових доповідях і дослідженнях висвітлено питання розвитку та модернізації політичних інститутів і процесів сучасної держави, правових та економічних механізмів відбудови України, інформаційної безпеки та протидії гібридним загрозам в умовах глобальних трансформацій. Значну увагу приділено філософським засадам державотворення, соціальним практикам і менеджменту соціокультурного розвитку, а також питанням євроінтеграції, транскордонної співпраці, міжнародних партнерств і регіональних стратегій сталого розвитку в умовах сучасних політичних та соціальних змін.

Збірник відображає високий рівень наукової дискусії та міждисциплінарного підходу до аналізу суспільно-політичних процесів, сприяє розвитку наукової комунікації та міжінституційної співпраці. Матеріали конференції становлять практичний і науковий інтерес для дослідників, викладачів, здобувачів освіти, представників органів державної влади, місцевого самоврядування та фахівців у сфері політичних, правових, економічних і соціогуманітарних наук.

Матеріали подано в авторській редакції. За зміст та достовірність наведених фактів, цитат і даних відповідальність несуть автори.

Варенюк Ангеліна	ПРАВОВИЙ СТАТУС ТУРОПЕРАТОРА ЯК СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	135
Вільчинська Наталія	МЕНЕДЖМЕНТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ЯК ОСНОВА АНТИКРИЗОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМТВА У ВОЄННИЙ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОДИ	137
Водяницька Олена	ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ТА МЕТОДИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	141
Дерев'янкін Сергій	ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ПРОЦЕСАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	144
Долженков Олександр	РЕПАРАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДШКОДУВАННЯ ЗБИТКІВ: ПРАВОВІ ВИКЛИКИ	146
Ковінько Марина	ЕКОНОМІЧНА ЖУРНАЛІСТИКА У ВИМІРІ ГАЛУЗЕВОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ	148
Колісник Вероніка, Харитоновна Аліна	ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК МЕХАНІЗМ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	152
Корбут Анастасія	ПРАВОВІ ТА ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ РОЗВИТКУ І ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ	156
Кравчук Світлана	ЛЮДСЬКА ГІДНІСТЬ ЯК ІМПЕРАТИВ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВИКЛИКИ ДЛЯ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ	159
Куріченкова Марія	ЦИФРОВІ НАВИЧКИ ЯК ДРАЙВЕР ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ІННОВАЦІЙ: ВИКЛИКИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІЗНЕС-ОСВІТИ	163
Кухтюк Юлія	ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ НЕЗАКОННИМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИМИ ЗАХОДАМИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	165
Лук'яненко Емма, Кириченко Сергій	ЦИФРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ ЯК РЕСУРС ДЕРЖАВНОГО РОЗВИТКУ	168
Маковій Віктор	ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ФРАУДАТОРНОСТІ У ПРИВАТНОМУ ПРАВІ	170
Манікало Володимир	МІНІМІЗАЦІЯ ФІСКАЛЬНИХ РИЗИКІВ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЯК ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ.	174
Миронюк Віра	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ТУРОПЕРАТОРІВ ЯК МЕХАНІЗМ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ СПОЖИВАЧІВ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	178
Осадчук Матвій	IGAMING-ІНДУСТРІЯ ЯК СЕГМЕНТ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЕКОНОМІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ УКРАЇНИ	180
Петінова Оксана, Карастан Сергій	КОМПЛЕКСНА МОДЕЛЬ ЧИННИКІВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ	184
Повар Павло	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРНИХ БІРЖ	190
Полуяктова Ольга, Шабля Дарина	РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У МАКРОЕКОНОМІЧНІЙ СТАБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНИ	194

Кухтюк Ю. В.,
Курсант 202 взводу
Навчально-наукового інституту підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції Національної поліції України
Одеський державний університет внутрішніх справ
Науковий керівник: **Шевчук В. В.,**
старший викладач кафедри загальноправових дисциплін
Одеський державний університет внутрішніх справ
м. Одеса, Україна

ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ НЕЗАКОННИМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВИМИ ЗАХОДАМИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В умовах розширення повноважень правоохоронних органів, особливо під час дії правового режиму воєнного стану, питання дотримання прав і свобод людини при здійсненні оперативно-розшукової діяльності набуває особливої актуальності. Незаконне проведення оперативно-розшукових заходів становить серйозну загрозу конституційним правам особи, зокрема праву на приватність, та обумовлює необхідність ефективного цивільно-правового механізму відшкодування шкоди [7, с. 52–54]. Конституційною гарантією відшкодування шкоди є положення ст. 56 Конституції України, відповідно до якого кожен має право на компенсацію матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями чи діями органів державної влади [1]. Зазначене право отримує подальший розвиток у цивільному законодавстві, зокрема у статтях 1166, 1173, 1174, 1176 Цивільного кодексу України, які встановлюють загальні та спеціальні підстави відповідальності за завдану шкоду [2]. У цивільно-правовій доктрині такі правовідносини розглядаються як деліктні зобов'язання, що виникають унаслідок порушення абсолютних прав особи. Особливістю відповідальності держави є її безвинний характер, що означає відсутність необхідності доведення вини конкретної посадової особи. Такий підхід обґрунтовується підвищеним стандартом відповідальності держави перед особою [6, с. 412–415].

Правові засади оперативно-розшукової діяльності визначені спеціальним законом, який встановлює перелік підстав та порядок проведення відповідних заходів [3]. Незаконними визнаються дії, що здійснюються без належних правових підстав, без дозволу суду або з порушенням визначеної процедури. Наприклад, негласне отримання інформації з каналів зв'язку без ухвали слідчого судді є прямим порушенням законодавства та підставою для відшкодування

шкоди [8, с. 198]. Особливу роль у правовому регулюванні відіграє Закон України про відшкодування шкоди, який передбачає випадки, коли держава зобов'язана компенсувати шкоду незалежно від вини посадових осіб [4]. Такий підхід спрямований на забезпечення реального захисту прав людини та відповідає європейським стандартам.

Матеріальна шкода у зазначених правовідносинах полягає у прямих майнових втратах, а також у витратах, необхідних для відновлення порушеного права. Водночас у більшості випадків незаконні оперативні-розшукові заходи спричиняють моральну шкоду, яка виражається у душевних стражданнях, порушенні нормального способу життя, приниженні честі та гідності [2; 9, с. 276–278]. Визначення розміру моральної шкоди здійснюється судом з урахуванням принципів розумності, виваженості та справедливості. Склад цивільного правопорушення у таких справах включає протиправність поведінки, шкоду та причинно-наслідковий зв'язок. При цьому вина не є обов'язковим елементом, що є характерною ознакою відповідальності держави [6, с. 420]. Практичне значення має доведення саме незаконності дій правоохоронних органів, що часто ускладнюється негласним характером оперативних-розшукових заходів.

Важливе значення у формуванні стандартів захисту прав людини має практика Європейський суд з прав людини. У справах проти України Суд неодноразово наголошував, що втручання у право на приватне життя повинно бути передбачене законом, переслідувати легітимну мету та бути пропорційним [5]. Відсутність ефективного механізму відшкодування шкоди розглядається як порушення права на ефективний засіб юридичного захисту. Національна судова практика також поступово формує підходи до вирішення таких спорів. Верховний Суд у своїх рішеннях виходить із необхідності повного відшкодування шкоди, завданої незаконними діями органів державної влади, та визнає право особи на компенсацію моральної шкоди навіть за відсутності матеріальних збитків. При цьому суди враховують характер порушення, тривалість незаконних дій та їх наслідки для особи. Водночас у правозастосовній практиці існують проблеми, пов'язані зі складністю доказування, обмеженим доступом до інформації про проведені заходи, а також заниженими розмірами компенсації. Це свідчить про необхідність удосконалення механізмів захисту прав особи та гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами.

Таким чином, відшкодування шкоди, завданої незаконними оперативними-розшуковими заходами, є важливим елементом цивільно-правового механізму захисту прав людини. Його ефективність залежить від належного нормативного

регулювання, узгодженої судової практики та реальної можливості особи реалізувати своє право на компенсацію. Подальший розвиток цього інституту має бути спрямований на забезпечення балансу між інтересами держави та правами людини.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 р.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>
4. Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» від 01.12.1994 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
6. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Цивільне право України : підручник. Одеса : Фенікс, 2019. 680 с.
7. Дзера О. В. Цивільне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 848 с.
8. Шевчук С. В. Європейський суд з прав людини: практика застосування Конвенції. Київ : Реферат, 2011. 848 с.
9. Кузнецова Н. С. Зобов'язальне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 512 с.

Наукове видання

Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, м. Одеса, 30 квітня 2026 року. Одеса : ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Центр соціально-політичних досліджень «Politicus», 2026. 583 с.

Опубліковано в авторській редакції